

УДК 631.3

Пархуць М.Р., здобувач[©]

Львівський національний аграрний університет

**РИНКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ ПРОВІДНИХ
ВИРОБНИКІВ СВІТУ**

Сільськогосподарське машинобудування є високоефективною галуззю і характеризується глобалізацією, яка постійно наростає. Більшість великих виробників — John Deere, Case, New Holland (CNH Global), AGCO GmbH, CLAAS, JCB — є транснаціональними корпораціями, які мають спільні виробничі або складальні підприємства в усьому світі. Інші компанії, які не виготовляють своєї техніки на зарубіжних підприємствах, мають у багатьох країнах своїх торговельних агентів і канали збуту продукції. Комплектуючі, вузли й деталі тракторів, сільськогосподарських машин та обладнання відвантажують до різних країн і використовують під час виробництва техніки за контрактами, які передбачають виготовлення постачальником продукції за специфікацією і з фірмовою маркою замовника для дальшої реалізації через канали замовника як його власної продукції.

Ключові слова: *сільськогосподарська техніка, ринки збуту, продуктивність техніки, фірми-виробники, ринок сільськогосподарської техніки, тенденції ринків аграрної техніки.*

Постановка проблеми. Сучасний закордонний ринок сільськогосподарської техніки пропонує широкий спектр машин і обладнання різного призначення. Фірми-виробники тракторів, збиральних комбайнів та інших машин для сільського господарства ведуть напружену конкурентну боротьбу за ринки збуту, за право поставляти аграрникам свою продукцію, найповніше задовольняючи їхні потреби щодо номенклатури, технічного рівня та якості. Завдяки сукупному світовому досвіду, накопиченому в машинобудуванні та інших галузях, новітнім досягненням науки, проводячи цілеспрямовану технічну політику й об'єднуючи фінансові зусилля, вони досягають значних успіхів у виробництві високопродуктивної та якісної техніки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: основні аспекти функціонування ринку сільськогосподарської техніки в країнах зарубіжжя аналізувалися колективом вчених Інституту аграрної економіки УААН (В. П. Яковенко, Я. К. Білоусько, Г. М. Підлісецький, В. Л. Товстопят, А. М. Головка, П. А. Денисенко, В. О. Питулько). Матеріали книги дають змогу зробити висновок про високий рівень зарубіжної сільськогосподарської техніки. Нинішній етап розвитку сільськогосподарського машинобудування характеризується дедалі зростаючими концентрацією, спеціалізацією та інтеграцією виробництва. Підвищується продуктивність техніки, збільшується вантажопідйомність машин,

зростає транспортна та робоча їх швидкості. Експерт по сільгосптехніці Вольфганг Кутченрайтер вважає, що транснаціональні промислові групи інтенсивно удосконалюють виробничі процеси і розширюють спектр продукції. Огляд тенденцій на ринку зернозбиральних комбайнів дає професор д-р Томас Демахер з Вищої школи прикладних наук (ФРН). На його думку, основними особливостями ринку зернозбиральних комбайнів продовжують залишатися глобалізація і зосередження виробництва на кількох потужних світових фірмах і заводах.

Мета статті. Стан і тенденції розвитку світових ринків сільськогосподарської техніки і обладнання впливає на кількісні і якісні показники технічного забезпечення аграрних виробників. Отже, існує необхідність у їх детальному вивченні і аналізі, з метою підвищення продуктивності праці та зниження собівартості продукції.

Виклад основного матеріалу. Основними постачальниками сільськогосподарської техніки на світовий ринок є США, держави ЄС та Японія. Сільськогосподарське машинобудування ЄС має річні обсяги виробництва і реалізації, на рівні 18 млрд дол. США. Найбільшу кількість тракторів виробляють Німеччина, Італія, Франція та Великобританія. Сільськогосподарське машинобудування цих країн перетворюється на одну з найважливіших і прибуткових галузей промисловості. Обсяги виробництва сільськогосподарської техніки в Італії вищі, ніж у середньому в промисловості, у вартісному виразі в 1,5 разу, а у Великобританії та Німеччині — в 1,1 разу. В азійському регіоні лідирує Японія з обсягами виробництва — 6,3 млрд дол. США [2].

Нинішній етап розвитку сільськогосподарського машинобудування характеризується дедалі зростаючими концентрацією, спеціалізацією та інтеграцією виробництва. Провідні фірми-виробники сільськогосподарської техніки у своїй діяльності керуються загальноприйнятою концепцією, яка включає в себе такі основні підходи: якомога ширше й глибше охопити ринки збуту своєї продукції у регіонах світу, розмістити дочірні підприємства й підрозділи поближче до потенційних покупців (при цьому або поглинути діючі в регіонах виробництва з подальшим їх перепрофілюванням і модернізацією, або створити нові) для того, щоб якомога швидше окупити свої інвестиції. В результаті фірми-виробники мають змогу підвищити ефективність виробництва, наукових досліджень і конструкторських розробок, у тому числі й за рахунок використання науково-технічного і кадрового потенціалу регіонів. Поряд з цим фірми докладають багато зусиль у напрямі залучення і закріплення за виробником потенційних і реальних покупців своєї продукції. Для цього вони розширюють спектр послуг, які надаються споживачам [3, с. 69].

Про інтенсивні процеси концентрації у виробництві тракторів і зернозбиральних комбайнів у світовому масштабі свідчить той факт, що на світовому ринку сільгосптехніки, якщо не брати до уваги значну кількість малих і середніх спеціалізованих фірм, утворилося декілька потужних транснаціональних корпорацій. Це відомі в усьому світі фірми США — “John-Deer”, “CNH”, “AGCO”, німецька “CLAAS”, італійські “SDF” та “Agro”. Ці

промислово-фінансові об'єднання виробляють не тільки трактори, зернозбиральні комбайни, а й іншу сільськогосподарську техніку. Конкурентна ситуація, що виникла в останні роки на світовому ринку техніки, зумовила перехід на чіткішу спеціалізацію таких фірм як "CNH", "Fiat Agri", "Deutz-Fahr", "Massey Ferguson" та інших, які сконцентрувавши зусилля на виробництві суто сільськогосподарської техніки, ввійшли до складу потужніших провідних об'єднань і тим самим стабілізували своє економічне становище.

Незаперечним лідером на світовому ринку сільськогосподарської техніки є акціонерна компанія "John Deere", яка виробляє і реалізує трактори і сільгоспмашини одноіменної марки не тільки на американському континенті, а й в усьому світі. У 2003 році її торговий обіг становив 5,88 млрд. євро, а станом на 2011 - 9,1 млрд. євро [5].

На західноєвропейському ринку домінує концерн "CNH" з нетто-обігом у 5,7 млрд., за ним іде фірма "AGCO" — 2,8 млрд.; на четвертому місці за обсягами реалізації — "CLAAS" — 1,34 млрд., на передостанньому п'ятому місці з обсягом реалізації в 830 млн. знаходиться фірма "AGCO". Замикає шістьку гігантів корпорація "Reno", її торговий обіг — 820 млн. євро. Вищезгадана шістька гігантів утримує на європейському ринку 97 % продажу зернозбиральних комбайнів і 76 % тракторів.

Конкретна політика окремих фірм на світовому ринку характеризується схожими принципами. "Мислити глобально, діяти локально" — такий постійно цитований стратегічний маркетинговий секрет успіху більшості транснаціональних компаній. На практиці це означає, наприклад, що нові технології завжди розробляються спочатку для високопотужних тракторів і, перш за все, для Західної Європи і США, і лише потім знаходять своє застосування в інших класах потужності [4, с.93].

Найбільш яскраво вираженою тенденцією на ринку зернозбиральної техніки є зосередження виробництва на декількох заводах. Так, наприклад, італійська фірма "Лаверда", що входить до складу концерну AGCO на своєму комбайнобудівному заводі в Бреганце виробляє тепер машини ще і для концерну AGCO, і для марок "Фендт" і "Массей Фергузн". До прикладу, серія "Актив" випускається із стандартним молотильним апаратом і двигунами потужністю від 160 до 186 кВт. Комбайни серії "Бета" з двигунами потужністю від 202 до 225 кВт при тій же ширині молотильного каналу додатково забезпечені центрифужним сепаратором. Інноваційною особливістю цієї моделі молотилок стало те, що завдяки відкиданню сепаруючих решіт при сухій соломі їх можна використовувати і традиційним способом, що надало їй додаткових переваг у порівнянні з іншими моделями.

Фірма "CNH" продає в Західній Європі комбайни з свого заводу в Зеєделгемі (Бельгія). Там випускаються моделі СТ марки "Кейс" і відомі комбайни ТХ марки "Нью Холланд", а також комбайни CS і CX цієї ж марки [1, с.75].

На світовому ринку зернозбиральних комбайнів щорічно реалізовується приблизно 35 000 одиниць нової техніки. При цьому помітно, що найбільш

важливі ринки цієї галузі знаходяться в Америці і Європі. Тільки у Америці (північна і південна частина континенту) реалізується більше 50% від загального об'єму проданих машин. Африка і Азія, за нинішнім оцінкам, особливої ролі на ринку зернозбиральної техніки ще не грають.

На ринку зернокомбайнів домінують всього шість крупних, транснаціональних компаній. Серед них з деяким відривом лідирують компанії “John-Deer” і “CNH”. Слід відзначити, що дані транснаціональні компанії в дуже різній мірі представлені в окремих регіонах. Так, в Північній Америці однозначно домінують концерни “John-Deer” і “CNH”. У Південній Америці своєю маркою “Массей Фергуз” дуже добре представлений концерн AGCO. У Європі, навпаки, лідируючу позицію займає німецька компанія “Claas”, за нею – “John-Deer” і “CNH”. З особливим інтересом учасники ринку спостерігають за розвитком подій в Східній Європі, зокрема, в Росії і Україні де є великі перспективи по збільшенню виробництва зерна і існує комбайнобудівна галузь з давньою традицією і величезним потенціалом.

У планах Міністерства аграрної політики та продовольства України за допомогою фірм “CLAAS” та “John Deere” суттєво вирішити питання покращання технічного оснащення сільськогосподарського виробництва України, враховуючи, що ця техніка високо цінується вітчизняними аграріями.

Як зазначив Микола Присяжнюк, парк нових зернозбиральних комбайнів на 20% поповнюється маркою “CLAAS”. У напрямку розширення співробітництва в 2011 році підписано меморандум між Продовольчо-зерновою корпорацією України та фірмою “CLAAS” щодо спільного збирання зернозбиральних комбайнів “TUCANO 440”. Зібрано 2 комбайни та проходять сертифікацію. В 2012 році планується зібрати 400 комбайнів [6].

Основними напрямками у виробництві сільськогосподарської продукції є, насамперед, підвищення продуктивності праці та зниження собівартості. Поліпшення цих показників досягається за рахунок комплексного підходу у впровадженні в аграрне виробництво новітніх технологій з використанням високопродуктивної якісної техніки. Паралельно з розвитком новітніх технологій аграрного виробництва невпинно йде процес розробки і створення високопродуктивних технічних засобів, в яких дедалі ширше впроваджуються системи автоматики на базі електронної техніки. Як приклад, компанії-виробники масово розробляють і активно використовують комп'ютерні програми, що забезпечують контроль і управління агрегатами. За допомогою бортового комп'ютера досягається висока ефективність використання комбайнів. Подібну систему – “лазерний пілот” створила компанія “CLAAS”. Заслужують на увагу розробки компанії “CNH” для автоматичного регулювання інтенсивності й точності роботи розкидачів добрив.

Висновки. Світовий ринок сільськогосподарської техніки продовжує кількісно рости, особливо в регіонах з сільським господарством, що розвивається. На ринках Північної Америки і Європи, де покупці пред'являють високі вимоги до продукції, кількісні показники, скоріше, скорочуються, але ринок розвивається в якісному відношенні у бік збільшення потужності

двигунів, використання електронного управління і підвищення точності роботи. Тенденції злиттів і укрупнень скоротили число крупних світових виробників техніки, залишивши тільки шість промислових груп. Проте при цьому різноманітність марок і широкий спектр пропозицій збереглися. Всі шість груп раціоналізували своє виробництво і за рахунок крупних інвестицій вже повністю перебудували свої підприємства. Для фермера і сільськогосподарського підприємства можливості вибору сільгосптехніки неймовірно розширилися. Рішення покупців і пов'язане з ними подальше зростання нових груп виробників здебільшого залежатимуть від компетентності і маркетингової стратегії продавців техніки на місцях.

Література

1. Больше типов, меньше заводов. Тенденции развития рынка зерноуборочной техники. – Зерно. – 2006. – июнь. – С. 74-83.
2. Головка А.М. Основні тенденції розвитку ринку сільськогосподарської техніки провідних зарубіжних країн. / А.М. Головка, П. А. Денисенко, В.О. Питулько // Економіка АПК. – 2006. - № 2. – С.88-89.
3. Ринок сільськогосподарської техніки: проблеми становлення / за ред. Г. М. Підлісецького. Київ: ННЦ Інститут аграрної економіки, 2005. - 220 с.
4. Транснациональный выбор. – Зерно. – 2006. – август. – С.92-97.
5. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kmztech.ru/2011/01/mirovye-giganty-proizvoditeli-selxoztexniki-top-10>
6. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/news/?pg=12781>

Summary

Parhuts M.R., competitor
Lviv National Agrarian University

MARKET FOR AGRICULTURAL EQUIPMENT OF LEADING WORLD MANUFACTURES

The farm machinery industry and is highly characterized by globalization, which is constantly growing. Most major manufacturers - John Deere, Case, New Holland (CNH Global), AGCO GmbH, CLAAS, JCB - is transnational corporations that share manufacturing or assembly plants all over the world. Other companies that do not produce their own products to foreign companies, have in many of its merchants and sales channels. Accessories, components and parts of tractors, agricultural machines and equipment for ships of different countries and used in the production of vehicles under contracts which provide manufacturing supplier of the specification and brand name of the customer for further implementation across customer channels as its own products.

Рецензент – д.е.н., професор Музика П.М.